

LA PESCA DE LA TRUYTA

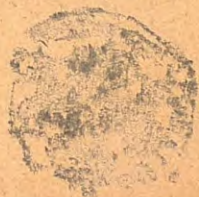
EN NOSTRES PIRINEUS CATALANS

o peix d'aygua dolça preferit dels gastrònoms es la truyta salmonada, pescada no lluny de las fonts dels rius que baixan de la cordillera de nostres alts Pirineus: lo Segre, lo Fresser, lo Ter y sos afluents; y de allà de la frontera lo Tech y la Tet.

La truyta vol aygua viva molt freda. Se comensa á trobar de 700 á 2.000 m. d'altitut y més. Se diferencia dels demés peixos d'aygua dolça, per lo context de sa carn forta com la del peix de mar, com lo del llobarro al qual te molta similitut. Una singularitat: las truytas de certs rius son salmonadas, es dir, tenen la carn rosada com lo salmó, y altres la tenen blanca; las primeras son preferidas per més gustosas. Las truytas salmonadas son clapejadas á l'esquena de pichs castanys y rogenchs; las altres son negres y clapejadas de pichs vermells. L'aygua ahont viu la truyta es tan freda que cap altre peix hi podria viurer; aixó fa que 's troba sola, ben sola; sols li fan conversa las hermosas ombelíferas, los créixens, los acónits, baladres y demés plantas frescals que vorejan los torrents de nostras montanyas, á la ombra de faigs, pins y abets.

La truyta es tan amiga d'ayguas fredas que 'l temps de sos amors es al cor del hivern: de Novembre á Febrer. La femella deposita á la vora de l'aygua un miler d'ous que 'l mascle fecunda fregantlos, passántlosi per sobre; pero es un peix tan vorás que apenas nascu-

das los pares se las menjan, pero se n' escapan molts: si no fos aixís n' hi hauria un mener. Fan avia de creixer; pel Juliol y Agost ja fan prop d' un pam. Quants anys pot viure? Es difícil de respondre; pero per las truytas agafadas en los grans llachs de la Suissa, hem de creure que viuen molts anys.

En 1884, á 20 de Juny, trobantme á Myon, sobre 'l llach de Ginebra, vegí agafar una truyta que pesá 40 lliuras. En nostres rius, las que tenim més grossas son de 5 á 6 lliuras, y vull créure que si no venen més grossas es per causa de la destrucció que 'n fan las llútrias que n' hi ha un pudrimener en tots los torrents enmalesats de nostras montanyas.

La truyta es lo peix més viu y aixirit d' aygua dolça: la tenca, lo barb, la bagra y l' anguila se deixan agafar ab canya, encare que vegin al pescador ben assentadet sobre d' un roch á la vora de l' aygua, Pera pescar la truyta ab canya 's necessita astucia, coneixement y sobretot delit.

Deixarém los filats, enfilas, esparvers y singlóns, pesquera poch digne del ver *sportsman* y 'ns ocuparem sols de la canya.

Ab la canya 's pesca ab mosca, cuch y llagostí. La pesca ab mosca es la més divertida y la preferida per los pescadors aficionados. La canya ha de ser prima y llarga; la llinya se compon d' una part de fil ó cordillet de seda y set parts de pel de cuca, de manera que la llargaria de la llinya es doble que la de la canya. Al cap d' avall del pel de cuca, á un metro de separació, hi ha dos áms guarnits de moscas artificials; al dir mosca artificial se compren imitació de molts insectes alats que agradan á la truyta, las quals s' imitan molt be ab plomas de coll de capó ó de gall.

Bé: ja tenim l' esquerpa á l' esquena y la canya á la mà; baixem riu avall, y fent voleyar la llinya, la llansem á gran distancia en un punt determinat, de manera que tirant á contracorrent las duas moscas lliscan y volan sobre l' aygua com si fossen de debó.

La truyta s' está al fons de l' aygua y casi sempre amagada sota 'ls rochs y penyas, pero te la vista molt fina: al veurer la mosca 's tira sobre d' ella com un llamp y fins no li dona temps de caurer, puig que sovint salta com la llissa á un y dos pams fora de l' aygua pera agafar la mosca al vol. Aixó sols, de veurer saltar las truytas, diver-teix encara que no s' agafin.

Lo pescador de mosca necessita tenir dalit, puig que l' exercici que fa ab camas y brassos es molt violent: no pot estar parat un moment, ni deixar de tenir lo bras en moviment com si portés un llarch

fuhet á la má. Ademés ha de tenir práctica y habilitat al llensar la llinya, evitant que s' enganxi pels arbres.

* *

La pesca ab cuch es diferent; la llinya ha de ser de la mateixa llargaria que la canya, lo pel de la cuca d' uns tres pams; á un pam de distancia del ám un tros de plom arrodonit, porque, adhuc en las corrents y reveigs, l' ám se mantinga sempre á fons. Al ám s' hi enfila un cuch de terra ó un llagostí; la truyta que es molt vórás se l' engola tot; pero també es pesquera cansada, puig s' ha de saltar de roch en roch y anar sempre ribera amunt, tirant l' ám al peu dels rochs y en mitj de la corrent, si á la primera vegada no pica, es inútil d' insistir, s' ha de cambiar de punt. Tant pera pescar ab cuch com ab mosca lo pescador no s' ha de deixar veure may per la truyta la qual al véurel s' amaga tot seguit sota 'ls rochs y ja no surt més.

Cada any me diverteixo ab los pescadors de canya aficionats que venen á estiuhejar en la vall de Prats: se creuhen que la truyta s' agafa com lo barb, que es peix tan tonto com ell. S' assentan sobre una penya, lo cistellet d' un costat y la petaca de l' altre, passen horas enteras mirantse de fit lo tap que no s' enfonza may; y cada dia fan lo mateix sense agafar una sola truyta, pero per aixó no 's desaniman. Cada any me vaig convencent de que la pesca es, no una diversió. pero sí, una passió que domina totas las demés.

En la vida del *sportsman* hi ha aficions estremadas que duren tota la vida, com es la cassa y la pesca. Tinch un amich que ha sigut un ver Nemrod; ara ab los anys ha perdut lo dalit y lo pitjor es que li ha vingut dolor á las camas y está impossibilitat; donchs se fa tragar dins sa cadira de brassos al balcó de sa cambra que dona al hort de sa casa, y ab una escopeta de saló tira als pardals y demés aucells que 's posan sobre 'ls arbres... S' ha resignat á deixar totas las demés costums, pero lo qu' es aquesta tant com son bras puga aguantar la escopeta, n' aprofitará.

Es una afició boja la que 's té pera la cassa y la pesca; tinch las duas y francament, me seria difícil dir quina es la preferida. Per lo pescador, la pesca de la truyta es lo *non plus ultra* de la afició, com la cassera de perdius per lo cassador. Aixó se compren: com més dificultat hi ha més creix la afició. Una perdiu assassinada á la espera, un se 'n dona vergonya; pero la que al novembre peona dins la mallea, que fa bojejar al pediguer y que al últim bóta de lluny, xiricant

y brunzinant com si portés cascabells á las alas... ab quin gust se li fa fer lo capgirell! Cau á terra com un cabás, rodolant encara del impuls que porta! Ab quina afició un mira la ferida, bufantli las plomas del grapo! Qué orgullós, qué satisfet un está! Ab quin plaer s'acària 'l gos que vos la ha portada! Lo cassador, en aquell moment sent una satisfacció tan gran, que dupto n' hagi un' altra que la iguali.

Donchs per la truya es lo mateix: quan, després de paciència y astucia, mitj ajupit per no ésser vist, tira la llinya ab lleugeresa á sobre l' aygua, en un gorch rodejat de penyas graníticas, al peu de la cascata escumosa, y que salta una grossa truya agafant la mosca al vol — lo cor allavors bat ab violencia; un está més que conmogut, porque al tirar desseguida 's pot rompre la llinya, puig la forsa muscular de la truya es extraordinaria; se li dona fil, se la deixa fer, corre d' un cap de gorch al altre, 's fica sota penya — un va tirant á poch á poch, á la vora, fins que al últim, cansada y rendida, 's deixa agafar ab lo xalabret... ¡Quíns salts y bots, y quinas sachsejadas dona dins l' esquerpa, ants de morir!

* * *

La meva afició de pescar la truya es tan gran, que una vegada volguí anar á pescar ab canya á la ribera y gorchs de Carençá, qual distancia de Prats de Molló es de 10 horas. Fou al 83, l' endemà de la Mare de Deu d' Agost.

Me provehi de tot lo necessari; prenguí un matxo ab un guia: en Joan Borrat, lo famós cassador d' isarts. Sortirem de Prats al clarejar lo dia, seguint la alta cordillera dels Pirineus. A las sis del vespre arribárem á la barraca de Fontpedrosa, sobre la mateixa ribera de Carençá; hi passárem la nit.

Al veurer aquell torrent impetuós, formant, en mitj de rocám, escumosas cascates á 2.500 m. d' altitut, en riberal desert, escabrós, vorejat de pins decimats y arrabassats pels huracans, encaixonat per altas y espadadas cingleras...

—No, may cap pescador de canya ha pujat per aquestos cims, ja pot estar segur que vosté es lo primer; me digué en Borrat.

—Jo ho crech com tú, li responguí, y si las truytas dels gorchs de Carençá s' han esgarriat per aquí, compta quina pesquera farem.

L' endemà, á punta de dia, al torrent; vinga canya y esquerpa y torrent amunt. En Joan aná per las sevas, mirant si podria matar un isart; nos haviam de tornar á trobar als gorchs.

Donchs ni una truyta; me semblava impossible!... Es que no co-neixen lo cuch... probem ab llagosti... tampoch; cap picada! La mos-ca... lo mateix!... Vaig anar pujant durant duas horas, aburrit. La matinada fresqueta, lo cel blau; lo sol daura los cims de la coma dels gorchs; silenci imponent, magestuós, interromput solsament per la fressa del torrent que s' estalla pel rocám.

Per fi, al cap de duas horas, vaig arribar al gran gorch de Carencá, anomenat lo gorch de las truytas. En nostre escrit: *Excursions y cas-seras*, publicat en lo suplement literari de LA RENAIXENSA, se troba la descripció dels gorchs de Carencá y en particular del gorch nome-nat de las truytas. Al arribar, ja las vegí saltar sobre l' aygua límpida del llach, y á un metro de fondaria las veyá passar á vols, la major part truytas d' una á tres lliuras.

Ben cert qu' eixos gorchs, situats á 2.700 metros d' altitut, en mitj d' una naturalesa selvatje, rodejats de congestas y clapissas no havían may vist cap pescador de canya. Prou ho coneguí ab las truy-tas que sens temor se 'n venian cap á mi, sens dupte pera conside-rarme, sorpresas de mon atreviment.

Amagat, ajupit detrás d' una penya, llensí la llinya ab una des-tresa admirable: las duas moscas volavan sobre l' aygua clara, límpida que cap ayret arrugava; las truytas al véure las moscas se juntavan á vols y las següian saltant y joguinejant en mitj d' ellas. Cambiava de pueste, era lo mateix; ni una volgué picar.

En aixó, mon company, en Borrat, se juntá ab mi com era con-vingut; al véurer que las truytas se burlavan de mi, me digué:

—Es en vá, no n' agafará cap: vosté creu que lo que veu son truytas... Cá, han de ser! Son las bruixas dels gorchs que n' han pres la forma, las mateixas que ballan la farandola al entorn en mitj de trons y llamps. Créguim: no las inquieti, nos en podria resultar mal.

—Si?... Tú ho creus?... Donchs espera un poch, veyám si 's bur-larán de mi... Vaig tirar la canya per qui enllá. —Dónam l' escopeta.

—¿Qué vol fer?

—Ja ho veurás...

Al moment que las truytas puja an a flor d' aygua saltant, las hi vaig tirá una perdigonada; quatre quedáren de panxa enlayre; pero tampoch las poguí haber, puig s' anavan enfonsant y desapareixian dins la fondaria blavenca del gorch. aixís es que no poguérem saber lo gust que tenian las truytas de la ribera y gorchs de Carencá. Es vritat que l' any següent, al fer la cassera als isarts, hi parárem á la nit enfilas y singlons y n' agafárem més d' un quintá.

¿A qué, donchs, atribuhir lo no volguer picar cap truyta? May semblant cosa m' havia succehit; y á fè que he pescat en molts rius dels Pirineus!

Ma opinió es que la truyta que viu á 2.700 m. d' altitut es una excepció: se diferencia de las demés; ha de tenir un altre modó de viurer; m' explicaré: en nostres rius, la truyta sol pujar fins á 2000 m. d' altitut; més amunt ja no se 'n troban, pocas son las excepcions. He pescat en los rius Ter, Tech, Tet, Fresser, Segre, Salat (Ariège), Gave de Pau, y en molts de sos afluents, per aixó he pogut fer la observació que acabo de referir. De manera que la truyta que 's troba en los estanys de Carençá, á tan gran altitut, es una excepció. En efecte, un se demana cóm poden viurer las truytas d' aqueix gorch durant un hivern que dura nou mesos, y que sobre 'l gorch gelat hi ha 15 ó 20 metros de neu?

La conservació de las truytas se deu á la configuració geològica del gorch, que té una fondaria desconeguda en forma d' ambut, probablement lo cráter d' un volcán. A l' hivern las truytas baixan á profunditats ahont la temperatura de l' aygua es per ellas soportable; així se salvan. A la primavera, que en eixas regions comensa á primers de Juliol, la neu se fon, surten de sas presons de glas, s' espargeixen pel llach, per son trahent, ribera de Carençá avall, fins á la Tet. (1) Lo esqué que solem emplear pera pescar ab canya, com lo cuch y llagosti, no 'l coneixen, com tampoch las moscas artificials. Se nodreixen de insectes que 'm son desconeguts. Probi la llagosta sense alas que tant abunda lo estiu en los glebers de las altas serras, pero fou en vá.

Després d' esmorsar, á las 11, abandonárem aquellas tristes solitats, pujárem al cim de la montanya de las set creus de Núria y baixárem vers lo santuari ahont hi passárem la nit.

Fou una pesquera desgraciada qual recort no se 'm olvidará may. No desespere pas de tornarhi ab bona provisió de tota mena de moscas artificials inglesas, de las que se serveixen pera pescar la truyta en los llachs dels Alpes. Recomano eixa pesquera á mos consocis excursionistas que van á Núria, puig que del Santuari als gorchs de Carençá es cosa de duas horas de pujada. Veyám si tindrán més sort que jo.

G. BOSCH DE LA TRINXERIA.

Prats de Molló 10 Agost 1886.

(1) Dels estanys de Carençá surt la ribera del mateix nom que passa á Thués (Cerdanya francesa) y se junta ab lo riu Tet.

À LA VORA DEL MAR

Aneu vosaltres, á qui 'l mon encisa,
 Sos plers á disfrutar,
Que la beguda que 'n son cálzer brinda
 Al fi os amargarà:

Aneu, que mentres en luxosas salas,
 Catifas trepitjant,
Resplandirne veureu raras aranyas
 De transparents crestalls,

Fresca catifa de menuda arena
 La platja 'm donará,
Y d' un aixam d' estels la llum tranquila
 Veuré jo rutilar.

¡Que allí 'l brugit á vostre ohido sona
 De cent llavis rosats!
¡Que 's respiran perfums! ¡que hi ha armonias!
 Aneu, aneu en pau!

Aquí seré i y acompassat arriua
 Lo brugit de la mar;
Aquest al menys no 'm pot llevar la calma,
 Enuig no 'm pot causar.

Millors perfums que las marinas auras,
No ambiciono pas;
Bástam la brisa que lo front m' oreja,
y 'l cor me fa aixamplar;

Bástam mirar en l' horizó la lluna,
Alsantse ab magestat,
Ab s' argentada llum damunt las onas
Reflexos mil formant;

Ohir lo cant que 'l mariner entona
De los remes al compás,
y al mitj de aquesta calma misteriosa
Mas penas remembrar.

¡Aneu! aneu! que, trist, jo allí faria
Ab vostre goig, contrast;
Deixeu que curs á mas ideas doni
Voreta de la mar.

JOSEPH CORTILS Y VIETA.

LO CASTELL ESFONDRAT

Enllà d' allà t' oviran los fills de aquesta terra
quan al treball endressan son pas adalerat:
tota la vall dominas per sobre de la serra,
avans, com centinella entre remors de guerra;
avuy com trist invàlit de tots abandonat.

Molts dels que fan la via creuhant esta encontrada,
ni saben qui va alsarte, ni qui t' ha destruit:
uns plens d' indiferencia, no 't donan cap ullada:
altres de tu s' apartan com d' ànima apenada,
y molts que ets cova creuhen 'hont nia 'l mal-esprit.

Ningú ja se 'n recorda de ta passada historia:
ningú dels anys que contas la xifra sap citar:
los vells no poden ferne als joves cap memoria.
de si varen alsarte pera la patria gloria
ó si per sa conquesta los enemichs guardar.

Tas torres esfondradas; los munts de pedras mudas
que al teu voltant s' apilan com si ab son propi esforç
volguessen altra volta alsarse resoludas
reconstruhint las formas per sempre més perdudas
que havian sabut dalsi nostres antecessors,

Cubreixlos herba humida, terra mitj enllotada,
vil sementer d' insectes que 's mouhen dintre 'l fanch,
com si sigués la fossa, hont jau mal enterrada
amiga y enemiga llegió. que en lluyta irada
alli caygué y la terra no hagués begut sa sanch.

Encara al que s' hi acosta pera esbrinar tas gestas,
llegint en tas llambordas emblemas mitjs horrats
esculpturats pel geni encés dintre las testas
d' aquells patricis que eran artistas en las festas
y pera 'l jou trencarne, los més ardits soldats,

encara sent la flayra despresa de tas runas,
aquella flayra humida d' hervám marcit y flors
mil voltas reproduhidas y mil fetas engrunas,
que més que flayra sembla feto de las llacunas
ó baf de la barreja de terra ab cossos morts.

Llambordas mitj partidas han rodolat per terra;
altras á altras sostenen y murs forman ensemps;
parets negres com negre la historia que s' hi enterra,
que tan las ha ennegridas la furia de la guerra
ab sos horrors, con l' hálit enmatzinat del temps.

Quan brilla 'l sol, t' assembles al vell que s' hi delecta
pera cercar la ufana que 'ls anys se li han endut:
y l' eura que s' enfila en tas parets subjecta,
en gotas de rosada la llum brillant reflecta,
com si ab diamants natura cubricte hagués volgut.

Al cap-al-tart d' hermosa tarde d' estiu serena
lo sol s' amaga enrera del cim que á tu 't serveix
de basament, y ab tintas brillants de tota mena,
lo fondo hont te destacas ab vius colors llumena,
que més que aureola incendi sembla que 't consumeix.

Y quan la nit s' acosta y romp las negras ombras
la lluna, com mortalla que sobre 'l mon s' esten,
als nins y á las donzellas y als homens fins assombras,
que veühen de ton fondo eixir follets y sombras,
ab blancas vestimentas que fa volejá 'l vent.

• Mes, quan pavor escampas per eixas encontradas
es quan lo tro retrunya per serras y per camps,
y per damunt tas torres veuen agomboladas
las boyras, com si fossin en lo teu si engendradas
y de tas lladroneras eixissen tots los llamps.

¿De quin lliqatje fores en l' avior la ensenya
que al extingirse 't deixa aquí tot sol y vern?
¿Per qué de ta existencia ningú'n sap la ressenya?
¿Per qué la gent quan passa pel teu costat se senya
com si los marlets fossin las portas del infern?

Jo, quan á tu m' acosto y 'ls patís atravesso
torvant son trist silenci germá del de la mort,
quan á tas cambras buydas los meus passos endresso,
y sento ressonarlas, sense temor m' adresso
creyent que per coneixet es l' eco lo ressort,

Y escolto veus llunyanas dolsas y amorosidas,
y grats remors de besos que 'l cor me fan glatir,
y veig dos joves vidas donant al mon més vidas,
y aquestas alegrias de sopte mal-feridas,
y en busca de més gloria á un noble brau partir:

Veig á una dona jove per los seus fills voltada
mirant ab melangia per l' ample finestral:
una cabalcadura que baixa desbocada,
un escuder que porta noyas de mort soptada
y sento plors que torban la cambra marital.

Despres dos nins fets homens; la terra conmoguda
per los alarbs que venen la patria á conquistar
en los marlets la ensenya de Santa Creu volguda,
mil nobles que s' aplegan pera donar batuda
á la muslima rassa que 'ls vol esclavisar.

Despres la fera guerra; la mort fentse senyora
del baluart invicte y dels seus defensors,
á impuls de la valenta com vil gent invasora
que deixa, esparverada, al apuntar la aurora,
si al baluart ab gloria, sens vida als seus senyors!

¡Ab quin dalé respiro l' oreig que tos murs bea
tenyits per sanch de mártirs y pels llamps calcinats!
me sembla la alenada de tos llavis despresa,
¡oh patria! que ve á dirme la colossal empresa
dels héroes que aquí jauhen pera sempre oblidats.

La gloria catalana revifa entre ta runa;
veniu, mos compatricis, sas gestas á sentir:
jo sé tot lo que diuhen aquí 'ls raigs de la lluna:
la flor que la ventada d' hivern fa pols y engruna,
lo cuch que s' hi arrossega com per lo cementir.

Veureu com al saberho, los nins ab goig s' encantan ,
com venen las donzellas á enamora als donsells:
¿quí son los que al mirarte s' allunyan y s' espantan ,
si á l' ombra de tas euras los rossinyols hi cantan
y dintre de tas runas hi nian los aucells?

SIMON ALSINA Y CLOS.

A M' AYMÍA

Las perletas finas
que 'm roban lo cor
las guarda ta boca.
qu' es gay niu d' amor;
violas y englantinas
son alé li han dat...
fins l' oreig que passa
resta perfumât.

Ton cós es lo lliri
que 'l vent pot vinclar,
n' es blanca y esbelta
ta petita má,
y fan mon martiri
donantme dissort
tas rulladas trenas
negras com ma sort.

Jo sé que ets bonica
com la murtra en flor;
jo sé qu' ets modesta
com malva d' olor;
sé qu' ets joya rica
de valor inmens...
mes no ab ta bellesa
mon amor encens.

Nó!, no es ta hermosura
lo que á mi 'm té escláu:
lo que més m' encisa,
lo que més m' atrau
n' es ta pensa pura,
son tos purs ideals
que fan que m' enlayris
á espays eternal.

Quan miras la lluna
brillá en lo zenit
la teva animeta
cerca l' infinit,
perque vols tot d' una
poguerhi volar
y... pobre poetisa
¡no hi pots arribar!

Llavoras conmosa
te 'n vas á pregar
y veus á la Verge
que 't vé á consolar,
la guaytas radiosa
pe 'ls nuvols volant,
ab manto d' estrelles
per un cel brillant.

Llavoras recordas
que ton cós es fanch,
de tos ulls ne brollan
llágrimas de sanch,
revibran las cordas
del teu sentiment
y als aucells esplicas
lo que ton cor sent

Llavors jo voldria
sentí 'l que tu sents,
óurer en tos polsos
los teus pensaments;
y així ovirariam

á la hora tú y jo
las regions serenas
de la inspiració.

Nól, no es ta hermosura
lo que á mi 'm té escláu;
lo que 'l cor m' encisa,
lo que més mé atráu
n' es ta pensa pura,
l' ideal de ton cor;
oh bella poetisa:
ijo 'm moro d' amor!

J. BLANCH Y ROMANÍ.

INTIMA

¡Oh! Tu que de ma vida fadigosa
Ab raigs d' amor la fosquedat aclaras,
Tu que ab caricias mas amargas penas
Mitigas, calmas,

Tu que suau bálсам bondadosa vessas
De mon cor trist en las sagnantas llagas,
Tu que 'm preparas per ja próxim dia
Ditxa inefable;

Quan en moments de soletat m' aymia,
Vers l' infinit lo pensament enlayras,
Y al Etern pare, fervorosa, elevas
Muda pregaria;

No deixis may de suplicarli ansiosa,
Ja que m' envia desventuras tantas,
La fortaleza necessaria 'm dongui
Per soportarlas:

Y Deu, que sempre, á qui ab pureza prega,
En las borrascas de la vida ampara,
A nostre amor concedirá, propici,
Dias de calma.

JOSEPH CORTILS Y VIETA.

UNA FONTADA

Los barcelonins que, fugint de la calor del plà, estiuejan durant los mesos calorosos de Juliol y Agost en las frescas y regaladas valls de nostres Pirineus prompte entre ells se coneixen, prompte existeix entre las familias un llàs de bona y franca amistat com si sempre s' haguessen conegut. Los dias son tant llarchs! lo *dolce farniente* tan estimat! Los quefers y costums de la vida de ciutat son posats de recó; s' adoptan las costums de la vida del camp. Las senyoretas ab sombreros de palla d' amplas álas, vestidas de teixits clars elegants, calçadas d' espartenyas bordadas, sombrilla y *alpenstock*, pujan per las serras, cullint floretas de montanya, fent ramets de xucla-mel, clave-llinas, margaridoyas y rosellas, que 's posan ayrosament sobre llur sombrero. Los joves, vestits de dril, barret de palla, una flor á la botonera de la americana... un ga'lantejar y flirtejar que dura del matí al vespre. També que animadas, que alegras son las fontadas y excursions que s' organisan á las fonts frescas y sitis pintoreschs de la vall! Avuy al santuari del *Coral*, demá á la font de *Sant Antoni*, á la font dels *Mil gustos*; un altre dia, ascensió al puig de *Costabona*, á las ruinas del convent de *Santa Margarida*, de coll d' *ares*, á la torra del *mir*, á l' ermitatge de *Sant Guillem de Canigó*, etc., etc. Hi há en

nostres Pirineus indrets tant agradables! tant atractius! Tothom sempre està disposat; l'ayre es tant pur, tant fresquet que 'l sol no ofen; ademés que la vall està rodejada d' ombrivolas rouredas y castanyedas que donan una frescor delitosa.

Lo dia 23 d' Agost de 1886, los estiuejants de Prats de Molló, projectarem una diada de camp á la masía de la Plana ahont se troba la rica font dels *Mil gustos*; una hora de pujada; á mitja serra, sota la torra del *Mir*; aygua abundant, gelada, que surt d' una penya, rodejada de creixens y ombelíferas, ombrejada per verns y freixas; glebers encatifats d' hermosas floretas (á 1.200 m., d' altitut); rica vista: lo *Canigó*, *Plá Guillem*, *Costabona*, lo riberal del Tech fins á *La Preste*.

Sortirem de Prats de bon matí, las mamás á cavall, la jovenalla á peu, un dia hermós, seré, no més algun borrall de broma sobre lo *Canigó*. Som una vintena... quín delit tothom! las senyoretas s' enfilan dalt la serra com daynas, cullint floretas ensá enllá, extasiantse devant las rossas carlinas esbadadas al sol. La cabalcada de las mamás segueix endarrera; tota la comitiva va serpejant camí amunt; l' oreig del matí fa voleyar algun sombrero que rodola rost avall... crits, riallas corrent darrera d' ell...

Arribém á la font, vinga l' esmorsar saborejant la rica aygua de la font dels *Mil gustos*, 5 gr. centig., lo vas queda tot entelat, s' ha de veurer á glops de tant freda.

Apa! noys, aném pel dinar!... uns arreplegan llenya, altres preparan los fogons ab quatre pedras per l' arrós y l' estofat; lo rich enciam de pebrots, tomátechs, sebas y escarola posat en fresch al toll de la font. Mentres lo dinar cou, tot lo jovent á correr, esbargintse per los glebers, pujant al cim de penyas, buscant punts de vista, herborejant, perseguint papallonas... Una corda lligada entre dos arbres serveix de balancer, y vinga gronxarse en mitj de crits y riallas. L' exercici, l' ayre fresquet, la font dels *Mil gustos* desperta la gana y fa badallar. Tots veuen uns tras altres ensumant l' aroma suculent de l' estofat de badella.

De cop se sent lo primer toch de campana... s' ha tret l' esquella del *Moreu* pera avisar á la gent escampada que 's va á tirar l' arrós á la grasala, arrós ab pebrots y tomátechs d' ahont las camas y álas de pollastres sobressurten com d' un camp de batalla, en mitj de bombolles y escuma del such saborós. No 's fá esperar lo segon toch de esquella... á taula! á taula!... oh *joya*! una blanca toballa es parada sobre 'l gleber sota l' ombrivola arbreda... vingan pedras per asiento y formar rotllo á l' entorn, tothom assentat, plat y forquilla sobre la fal-

da. Ara! ara!... la cuynera porta la grasala d' arrós... quin sospir de satisfacció! tothom ensaliva; quin perfum més rich al destaparla! faria retornar un mort!... quína gana! quínas caixaladas!... y lo fresch y virolat enciam!... lo succulent estofat! la cuixa d' anyell rostida!... lo tot arregat de bon vi de Banyuls!... A postres cada hù diu un brindis, versos; se trinca á la salut dels presents y ausents. Se passa la tarde digerint, estirats sobre lo gleber, fent jochs de mans, jugant als quatre pilars. Al cap vespre s' empren la baixada, retorn á la vila, cada hù á sa casa, projectant altrás fontadas.

Per la nit, reunions, tertulias, comedias de saló... l' estiu passa que un no se 'n adona.

Ve 'l Setembre, ja las nits y matinadas son fredas; l' humitat de las fonts sota 'ls arbres incomoda. L' alegra comitiva se disgrega; es cas de tornar á la ciutat comtal; uns segueixen als altres. Que tristos son los adeus!... no falta alguna llagrimeta... fins l'any vinent si á Deu plau!... y l' any vinent qui sab hont serém!... podrem encara trobar-nos tots reunits!... Quantas abressadas y encaixadas de ma!... Adeu siau! Adeu siau!... parteix lo *landau* y mocadors y sombrillas voleyán enlayra... Adeu! adieu! á reveurer!...

Eixa franca amistat de la temporada d' estiu no 's troba en lloch; las bonas relacions d' eixa vida en comu no s' oblidan may més.

C. BOSCH DE LA TRINXERÍA.

Prats de Molló 29 Agost 1886.

LA MORTA-VIVA

Morta diuhen qu' es,
Mes jo la crech viva.

V. Balaguer.

Desperta, 's mou, s' endressa triumphal la Morta-viva;
Los brassos, fet á trossos lo ferro que 'ls captiva,
Al cel alsa lleugers;
Y l' envetjós, á qui era sa mort grat espectacle,
Les paumes del martiri veu en sa ma, oh miracle,
Mudades en llorers.

Lo vert ram en la dreta, la citra en la má esquerra,
Renova 'l gloriós cántich ab que engisá la terra;
Y en son invicte front
Lo foch que l' entusiasme, lo goig y l' amor pinta,
Borra ab ardentes flames la vergonyosa tinta
Del ya oblidat affront.

¡Yo 't conech, noble Verge! Tos cabells d' or cenyia
Corona d' englantines y roses, quant un dia,
ab mots de sucre y mel,
De amor y gentilesa dictavas al mon règles.
Y la ombra illuminavas d' aquells boyrosos segles
Ab un auba del cel.

Tu, banda d' or y seda del paladí creuhavas
Al pit valent, y símbols de fé y valor pintavas
En son ferreny escut;
Tu, quant la nit venia, d' ombra y de dol coberta,
En los castells tenias una finestra oberta
Al gemecant llahut.

Sens por á Rey ni á Papa, garrida, solta y lliure,
Corrent palaus y places, mesclavas lo foll riure
Ab delitós cantar,
Y als pobles com als prínceps les veritats dels sabis
Ab grans rialles tu dies per los gotjosos llabis
Del aplaudit joglar.

¡Oh filla primogénita de la antigor llatina!
¡Dels trovadors alegres subirana regina!
¡Mestra del Gay Saber!
Si en tes mans falagueres gents d' una dura rassa
La citra, engalanada de flors, d' un cop d' espsasa
A trossos varen fer;

Si furients arrancaren á ton front de poeta
La corona de Isaura; si flagellada y nueta,
Per escarny més amarch,
Dels palaus y dels temples, com una esclava ignoble,
Al carrer te tiraren, pera envilir al poble,
¡Oh musa d' Ausias-March!

No, no 's gelá paurosa dintre tes nobles venes
La sanch de tos grans avis, ni en ton cor, ple de penes,
S' esglayá l' esperit;
Perque en ciutats y en viles, en planes y en montanyes,
Lo bon poble, donante lo foch de ses entranyes,
T' acaroná á son pit!

Allí, dormida al ombra d' humil trespol de palla,
Als ecos carinyosos de popular rondalla,
A un altre temps millor,
Entre daurats ensomnis de amor y jovinesa,
Volava la teva ànima, en triple foch encesa,
De Fe, Pàtria y Amor.

Y d' eixe jorn l' aubada punteja ya, oh madona;
Com al cavall de guerra clarí que lluy resona,
Avuy te despertá
Veu que ab acent profétich te mou á nova vida,
Y aguaytant á la fossa, hont jaus tants sigles, crida:
«Oh Llatcer, alsat ya.»

Veu santa que ensemps junta, pera ennoblir als pobles,
Los himnes del pervindre ab les antigues cobles;
Ubriacadora veu,
Que al mon li diu: «¡Germanes son sempre les victories!
Vingau, vingau, poetas, y de totes les glories
La gloria del hom feu.»

¡Oh Musa dels trovaires! ¡Oh Verge llemosina!
Al grat appel responga vuy ta cansó divina;
Y al cántich dels germans
Unix la veu dolcíssima que 'l mon recorda encara,
Y que de nou á rebre, gotjós, ya se prepara
Ab picaments de mans.

TEODORO LLORENTE.

¡A CATALUNYA!

AB MOTIU DE LA RESTAURACIÓ DEL MONESTIR DE SANTA
MARIA DE RIPOLL.

¡¡ Al-leluya !!

Desperta, volguda patria,
tos llores han secat prou,
de ta espléndida corona
ja han robat massa florons,
prous de befas y d' escarnis,
prou cadenas, prous grillons.
Conserva ta bella parla,
que la fé t' ajudi en tot,
lleys y drets no 't desemparin,
tingas honra, seny y cor.
L' hora nostra es arribada;
ja 'l crit de *Resurrecció*
lo Deu de los grans judicis
fa resonar á Ripoll;
nostra veu devém juntarhi
fem chor, aixordant los trons,
y á n' aquell pilot de runas
imatje de nostra sort,
cridemli, com altre Llatzer,
¡aixecat; d' eix llit de pols!
y veurém com una ossera
que sotraqueja, 's con mou,
se belluga, torna á creixer,
y reb vida un altre cop.
Catalunya, es eix cadavre

¡massa tips están los corbs!
Demli vida altra vegada,
te Ripoll, ja te 'l bressol
que va ferla gran y lliure,
que va darli gloria y nom;
aixecant aquellas pedras,
arborem antichs penons,
venerant santas despallas,
hoñrém á nostres majors.
Obehim com mansa ovella
á la veu del bon Pastor.
Nostra patria avuy nos crida:
si alguns fills que semblan borts,
la motejan y escarneixen,
ja som bon grapat los bons
que cridats per l' ¡*Al-leluya!*
y 'l toch de ¡*Resurrecció!*
darém gloria á nostras glorias,
farém nou lo nostre nom.

JOAQUIM CABOT ROVIRA.

Pascua de Resurrecció, Abril de 1886.

